

ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

УДК 332.2

ПРОБЛЕМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЗМІСТУ І ПОРЯДКУ ВЕДЕННЯ КАДАСТРУ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ

В.М. Третяк

*доктор економічних наук, професор
завідувач кафедри екології та економіки землекористування*

А.Д. Юрченко

*кандидат економічних наук
професор кафедри екології та економіки землекористування*

Ю.В. Лобунько

здобувач

Державна екологічна академія післядипломної освіти та управління Мінприроди України

Здійснено аналіз сучасного стану кадастру природно-заповідного фонду (ПЗФ). Обґрунтовано пропозиції щодо удосконалення законодавчої бази та змісту і порядку ведення цього кадастру як невід'ємної частини Державного кадастру природних ресурсів країни.

Ключові слова: *кадастрова система, природно-заповідний фонд, екологічна політика, державне управління природокористуванням.*

.....

Суттєве підвищення ефективності державного управління природокористуванням у країні пов'язується з удосконаленням організаційно-правового механізму ведення кадастру природно-заповідного фонду (ПЗФ). Кадастр ПЗФ поки що не існує як цілісна автоматизована система достовірної інформації про правовий статус, кількісні і якісні характеристики його територій та об'єктів, природоохоронну і рекреаційну цінність. Організаційні вимоги до ведення кадастру ПЗФ не узгоджені з нормами базового Закону «Про Державний земельний кадастр», що унеможливує використання кадастрових даних при обґрунтуванні відповідних управлінських рішень. Існуюча методична база ведення кадастру ПЗФ недосконала, спрямована на формування його інформаційної бази переважно як деталізованої наукової, що дублюється в наукових виданнях, довідниках, енциклопедіях, класифікаціях рослинності, типів і класів фауни, ґрунтового покриву, літописах природи тощо.

Відсутній і необхідний організаційно-правовий механізм взаємодії кадастру ПЗФ з Державним земельним і містобудівним, лісовим та іншими спорідненими кадастрами. Удосконалення сучасного кадастру ПЗФ зумовлюється чітким визначенням його цілей, організаційного механізму забезпечення достовірності та оперативності інформації. Разом з тим зростаючий антропогенний тиск на природні ресурси, загрози їх повного виснаження, пошкодження чи

руйнування зумовлюють необхідність пріоритетного визначення та здійснення державного кадастрового обліку територіальних обмежень (обтяжень) у природокористуванні. Відповідно, без належної кадастрової інформації про природні комплекси на територіях ПЗФ, особливо рекреаційного спрямування, на наш погляд, неможливо створити соціально-економічного механізму заінтересованого залучення місцевого населення до здійснення природоохоронної діяльності.

У цій статті представлено дослідження проблем та розроблені пропозиції щодо удосконалення змісту і порядку ведення кадастру природно-заповідного фонду як інформаційної бази підвищення ефективності державного управління природно-заповідними територіями.

Ефективну природоохоронну діяльність у ринковому середовищі як одне із життєво необхідних конституційних завдань держава має здійснювати, опираючись на дієві і відповідальні державні органи виконавчої влади в галузі охорони навколишнього природного середовища та активні об'єднання громадян. Унікальний статус природних ресурсів України зумовлює необхідність проведення довгострокової політики в забезпеченні їх ефективного використання та охорони, зокрема з метою створення оптимального життєвого середовища населення країни.

За роки незалежності України відбувалось неухильне зниження ефективності управ-

лінської діяльності природоохоронних органів влади та професіоналізму їхніх кадрів. Державні природоохоронні інституції в зростаючих обсягах стали залежати від ситуативних політичних моментів. Так, за цей період центральний орган виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів очолювало 14 осіб, які перебували на посаді міністра в середньому по 1,6 року і не могли сформулювати та реалізувати довгострокову екологічну політику країни. Очевидно, що в сучасних умовах має змінитися кадрова політика в природоохоронній сфері [1].

В Україні хронічні недоліки в державному управлінні природними ресурсами пов'язуються також з неналежним станом Державного кадастру ПЗФ. Зволікається державна реєстрація територій і об'єктів природно-заповідного фонду як територіальних обмежень у Державному земельному кадастрі. Поточні дані щодо державного обліку земель ПЗФ, за свідченням Т.В. Тимочко [2], не публікуються взагалі. Державна реєстрація обмежень і обтяжень, передбачена ст. 7 Закону України «Про природно-заповідний фонд України», не проводиться. Методична база Державного кадастру природно-заповідного фонду майже 10 років перебуває в початковій стадії формування і впровадження.

Державна служба заповідної справи Мін-екобезпеки на основі обробленої і узагальненої інформації щодо територій та об'єктів ПЗФ країни лише в 2006 р. вперше підготувала експериментальну кадастрову документацію територій та об'єктів ПЗФ загальнодержавного значення [3]. Кадастрова документація опрацьовувалась відповідно до вимог Інструкції про зміст і складання документації Державного земельного кадастру територій і об'єктів ПЗФ України, затвердженої Мінприроди 16.02.2005 р. за № 67. Інструкцією визначено склад документації кадастру територій та об'єктів ПЗФ, передбачено єдиний підхід до збирання відомостей і заповнення кадастрових форм територій та об'єктів ПЗФ, встановлено організаційні вимоги до ведення кадастру. Але кадастрова документація щодо територій та об'єктів ПЗФ країни, яка опрацьовується відповідно до Інструкції, переобтяжена надмірною детальною науковою інформацією, що ускладнює можливість користуватися нею. Інструкція, на наш погляд, потребує суттєвого удосконалення з урахуванням набутого досвіду ведення кадастру ПЗФ та приведення її змісту до норм прийнятого в 2011 р. базового Закону України «Про державний земельний кадастр».

У зв'язку з цим вбачається необхідним здійснити пілотний проект «Кадастр природ-

но-заповідного фонду України», в якому доцільно:

- розвинути систему природоохоронних нормативних документів з метою актуалізації сучасних еколого-правових та економічних відносин функціонування ПЗФ на державному, регіональному і місцевому рівнях та формування законодавчої і методичної бази його ведення;

- інвентаризувати наявні кадастрові дані та планово-картографічні матеріали на території і об'єкти ПЗФ, проаналізувати ефективність існуючого кадастрового забезпечення управлінської діяльності з метою удосконалення його методичних підходів і положень;

- розробити експериментальні проекти щодо створення бази даних Державного кадастру ПЗФ та порядку його ведення на базових територіях місцевих територіальних утворень в окремих типових екологічних регіонах.

Останніми роками ПЗФ України динамічно розвивається. В країні уже налічується 19 природних та 4 біосферних заповідників, 47 національних природних парків. Загальна площа територій ПЗФ станом на 2014 р. зросла до 3,6 млн га, що (6,05% загальної площі держави). Разом з тим, за свідченням вчених і фахівців у галузі природокористування (В.Я. Шевчук, М.П. Стеценко, І.Б. Іваненко, Т.В. Тимочко, В.Е. Борејко), ефективність сучасної заповідної справи в країні недостатня, що зумовлюється, зокрема, недосконалістю інституціональної бази, різновідомчою підпорядкованістю територій і об'єктів ПЗФ загальнодержавного значення [4].

На значну частину територій природно-заповідного фонду немає актуалізованих достовірних планово-картографічних матеріалів. Пооб'єктні обмеження та обтяження на використання цінних природних комплексів конкретних земельних ділянок ПЗФ та на резервованих для їх наступного заповідання в ПЗФ не встановлюються, згідно із законом та відповідно до правоустановчої землевпорядної документації. Ці обмеження не фіксуються в кадастрі ПЗФ та не реєструються в Державному земельному кадастрі. Статус територій і об'єктів ПЗФ місцевого значення не забезпечує їхнього використання і збереження як природоохоронних. Це також зумовлено невідповідністю визначеного в охоронних зобов'язаннях статусу територій і об'єктів ПЗФ місцевого значення, сучасними економічними і земельними відносинами, що призводить до їхнього порушення, особливо на землях сільськогосподарського призначення.

Власники та користувачі земельних ділянок з установленим для них природоохоронним

режимом, а також на зарезервованих для заповідання територіях фінансово не мотивуються на дотримання цього режиму. Без державної реєстрації та відповідного фінансового забезпечення інтересу в дотриманні лише продекларованих, а не оформлених у договорах із суб'єктами права на землю обмежень, їхня ефективність сумнівна, про що свідчить багаторічна вітчизняна практика. Не опрацьовано й методичних механізмів кадастрового обліку складових структурних елементів екомережі та обмежень щодо їх використання. Декларативні інформаційні матеріали схем екомережі, згідно з чинним законодавством, не можуть бути підставою для зміни режиму охорони та використання території і об'єктів екомережі. Відповідно, інформація щодо екомережі в країні та її регіонах поки що не виходить за межі наукових досліджень учених природоохоронного профілю та установ і організацій Мінприроди.

Системи природоохоронних нормативів у країні не створено [5], на відміну від систем містобудівних, санітарних і протипожежних нормативів. В результаті має місце необґрунтована та неконтрольована господарська діяльність у межах природоохоронних територій, що спричинює зростаючий негативний вплив на навколишнє природне середовище, знижує його рекреаційну привабливість, руйнує довкілля, перешкоджає відтворенню флори і фауни. В управлінні природними ресурсами і територіями ПЗФ нормативна база поки що існує переважно у вигляді неофіційних наукових напрацювань, вказівок, рекомендацій, відомчих методичних документів, службових інструкцій, запроваджується наказами, рішеннями науково-технічних рад, візами посадових осіб.

У ст. 6 Закону України «Про природно-заповідний фонд України» встановлено, що території та об'єкти, які мають особливу екологічну, наукову, естетичну, господарську, а також історико-культурну цінність, підлягають комплексній охороні, порядок здійснення якої визначається положенням щодо кожної з таких територій та об'єктів. У законі поняття «особлива цінність» та «комплексна охорона» не визначені. Не визначені також критерії і показники, за якими повинен здійснюватися їхній облік. У зв'язку з цим можливе вільне трактування умов функціонування територій ПЗФ, що негативно позначається на ефективності територіального управління.

Спеціально уповноваженим органом державного управління в галузі організації охорони та використання ПЗФ є центральний орган виконавчої влади в галузі охорони навколишнього природного середовища. Управління

природними та біосферними заповідниками, національними природними парками, ботанічними садами, дендрологічними та зоологічними парками загальнодержавного значення, а також регіональними ландшафтними парками здійснюють їхні спеціальні адміністрації. Функції з управління територіями та об'єктами ПЗФ загальнодержавного й міжнародного значення розпорошені між рядом міністерств і відомств, які мають різні функції і систему звітності, що практично виключає координацію ефективного регулювання їхньої діяльності в природоохоронній сфері із застосуванням кадастрової інформації.

Щоб підвищити ефективність управління природоохоронним землекористуванням територій ПЗФ, доцільно вжити таких першочергових організаційних, правових та економічних заходів:

1) припинити існуючу з радянських часів практику організаційно-правового забезпечення функціонування територій і об'єктів ПЗФ місцевого значення, оформивши охоронні зобов'язання, в яких визначаються лише односторонні зобов'язання суб'єктів права на землю без будь-якого економічного стимулювання до їх виконання. Замість формальних охоронних зобов'язань доцільно запровадити практику укладання двосторонніх договорів, у яких правами та обов'язками наділятимуть обидві сторони договору — спеціально уповноважені юридичні особи органу виконавчої влади в галузі охорони навколишнього природного середовища та підприємства, установи, організації і громадяни, на земельних ділянках яких створюються (функціонують) території та об'єкти ПЗФ місцевого значення. Такі договори мають обліковуватись у кадастрі ПЗФ і підлягати реєстрації в Державному реєстрі прав на нерухоме майно;

2) зростаючий антропогенний тиск на природні системи зумовлює необхідність визначити систему природоохоронних обмежень в організації використання земельних ресурсів та здійснити їхню реєстрацію в Державному земельному кадастрі. Відповідні правові норми доцільно ввести як у земельне, так і в екологічне та містобудівне законодавство та в кадастрову інформацію;

3) проаналізувати ефективність сучасного організаційно-правового механізму ведення Державного кадастру територій і об'єктів ПЗФ, виявити реальні недоліки в їхньому обліку та плануванні, обґрунтувати програму розвитку кадастрових робіт на принципах достовірності, оперативності, актуалізації, простоти.

Кадастрові геоінформаційні системи в країнах світу вважаються однією з найваж-

ливіших базових форм інформаційного забезпечення прийняття ефективних управлінських рішень. Кадастри формуються як упорядковані сучасні інформаційні системи про правове, природне, господарське, економічне та просторове положення об'єктів, відносно яких мають прийматись ефективні управлінські рішення. Нині склалося найширше визначення земельного кадастру, схвалене ООН: «Кадастр — це заснована на земельних ділянках (парцелах) сучасна земельна інформаційна система, яка містить записи щодо прав на нерухомість, обмеження і обтяження. До кадастру включаються геометричні описи земельних ділянок, пов'язані з іншими записами про сутність прав, власність чи управління стосовно даних прав, вартість земельної ділянки та її поліпшень. Кадастр може бути призначений для фіскальних цілей (наприклад, оцінки та рівноправного оподаткування), правових цілей (наприклад, реєстрації передачі права власності на природні ресурси), допомоги в управлінні і використанні землі та інших природних ресурсів (наприклад, планування та інших цілей), що створює умови стійкого розвитку та охорони навколишнього середовища» [6, 7].

Така сутність кадастру відображає його зростаючу роль у природоохоронній діяльності в багатьох країнах світу. В цих країнах на базі уніфікованої системи збирання інформації почали запроваджувати багатоцільовий (земельний) кадастр, що об'єднує різні галузеві кадастри і реєстри (в тому числі ґрунтів, рослинності, тваринного світу, ландшафтів, комунікацій, населення, забудов, землекористувань). Вбачається доцільним використати цей досвід в Україні. У широкому розумінні сучасні багатоцільові кадастри забезпечують відчутні переваги в таких сферах: ефективному управлінні публічними і приватними землями; зростанні впевненості і захисті прав суб'єктів права на землю, ефективності податкової політики; удосконаленні системи передачі прав власності; стимулюванні ринку землі, зростанні безпечності кредитів та інвестицій; підтримці земельного планування та управління [8].

Разом з тим, відповідно до ст. 56 і 58 Закону України «Про природно-заповідний фонд України», під Державним кадастром територій та об'єктів природно-заповідного фонду розуміється система необхідних і достовірних відомостей про природні, наукові, правові та інші характеристики територій та об'єктів, що входять до складу ПЗФ. У Державному кадастрі територій та об'єктів ПЗФ мають відображатись актуалізовані достовірні відомості про правовий статус, належність, режим, географічне положення, кількісні і якісні характе-

ристики цих територій та об'єктів, їхня оцінка, природоохоронна, наукова, освітня, виховна, рекреаційна та інша цінність. Проте така інформаційна база кадастру ПЗФ не узгоджується з базовим земельним кадастром та не відповідає запитам природо користувачів;

4) правовий режим територій і об'єктів ПЗФ не виникає автоматично внаслідок їх створення чи оголошення та на базі наукових досліджень у межах їхніх територій. Він має формуватись відповідно до ст. 20, 122 і 150 ЗКУ, ст. 3, 13, 15, 25, 26, 28 Закону України «Про Державний земельний кадастр», ст. 5, 7, 8, 51 Закону України «Про природно-заповідний фонд України» виключно на підставі рішень відповідних органів влади, затвердженої землепорядкової проектної і технічної документації та проведеної державної реєстрації правоустановчих документів, даних державного реєстру речових прав на нерухоме майно. До кадастрової документації ПЗФ в паперовій формі мають долучатись всі документи, які можуть бути підставою для внесення відомостей до Поземельної книги Державного земельного кадастру;

5) опрацювати систему відомостей кадастру територій та об'єктів ПЗФ про обтяження та обмеження у використанні земель, які мають передаватися в офіс Державного земельного кадастру та в зворотному напрямку, узгодити механізм взаємодії цих офісів з метою актуалізації інформації. Вимагається встановити порядок передачі в офіс Державного реєстру речових прав інформації щодо обтяжень прав на земельні ділянки та в зворотному напрямку (ст. III ЗКУ);

6) згідно з частиною четвертою ст. 59 Закону України «Про природно-заповідний фонд України», формами кадастрової документації територій та об'єктів ПЗФ є картки первинного обліку і державні кадастри територій та об'єктів ПЗФ міст, районів, областей, АР Крим та України. Інструкцією про зміст і складання документації Державного кадастру територій та об'єктів ПЗФ України визначено, що документацією кадастру є сукупність заповнених чотирьох форм:

- ДКПЗФ «Картка первинного обліку територій та об'єктів ПЗФ України», яка оновлюється один раз за 10 років;
- ДКПЗФ «Державний кадастр територій та об'єктів ПЗФ України», яка оновлюється один раз за п'ять років;
- ДКПЗФ «Картки-схеми розташування територій та об'єктів ПЗФ України»;
- ДКПЗФ «Зміни в складі ПЗФ України».

Інформацією для заповнення картки 1 ДКПЗФ визначені результати обліку, обсте-

ження та інвентаризації природних комплексів, оцінки стану об'єктів ПЗФ, стану та узагальнення інших джерел. Заповнення картки 1ДКПЗФ щодо природних комплексів та об'єктів загальнодержавного значення, які є юридичними особами, передбачено здійснювати їх спеціальними адміністраціями. Заповнення форми 1ДКПЗФ щодо територій і об'єктів ПЗФ місцевого значення повинне забезпечуватися природоохоронними органами у відповідних адміністративно-територіальних одиницях. Опублікування даних кадастру ПЗФ, за Інструкцією, здійснюється один раз за п'ять років. У проміжні роки можуть публікуватися за рішенням Державної служби заповідної справи додаткові відомості відповідно до змін у складі ПЗФ, що відбулися упродовж року. Зміст цих додаткових відомостей, форми викладення інформації сьогодні лише продекларовані, що зумовлює необхідність їх стандартизації та автоматизації;

7) за змістом та організаційно-правовим механізмом сучасна практика ведення кадастру ПЗФ неперспективна в ринковому соціально-економічному середовищі. Вбачається доцільним розробити Положення про Державний кадастр ПЗФ, в якому необхідно визначити порядок його ведення, спираючись на вітчизняний досвід функціонування Державного земельного кадастру та галузевих кадастрів і реєстрів, а також досвід ведення кадастрової документації та її використання в країнах світу;

8) внести зміни і доповнення до розділу VIII Закону України «Про природно-заповідний фонд України», зокрема щодо основних принципів сучасного Державного кадастру природно-заповідного фонду. Зокрема визначити:

- що внесення відомостей до кадастру повинно відбуватися виключно на підставі документованих і схвалених у визначений Законом спосіб матеріалів;
- взаємодію кадастру ПЗФ з інформаційними системами Державного земельного кадастру та іншими галузевими кадастрами і реєстрами на базі стандартизованих форм;
- безперервність внесення до кадастру відомостей щодо територій і об'єктів, де відбуваються зміни;
- стандартизацію виробництва інформаційних ресурсів кадастру;
- обмеженість деталізації, лаконізм, визначення меж достатності, конкретизації кількісної і якісної інформації для різних рівнів її споживачів (Верховної Ради України, Адміністрації Президента країни, уряду, інших органів законодавчої і виконавчої влади, громадських організацій, населення);

9) у Положенні про Державний кадастр ПЗФ опрацювати: правові та методичні основи, порядок формування і ведення кадастру ПЗФ; організаційні засади функціонування кадастрових офісів відповідного рівня; склад відомостей у системі кадастру на державному, регіональному і місцевому рівнях; періодичність їх оновлення; форми матеріалів; доступ до кадастрової інформації, порядок фінансування ведення кадастру;

10) у Положенні про ведення кадастру ПЗФ викласти: зміст інформаційних ресурсів кадастрової системи, а також засоби їх перевірки, реєстрації, обліку і зберігання в розрізі інформаційних матеріалів кадастру територій та інформаційних матеріалів щодо обмежень прав землекористування; вимоги до актуалізації, достовірності, повноти, лаконічності, цілісності, достатності, обґрунтованості інформаційних матеріалів; лінгвістичні, технічні та програмні засоби забезпечення автоматизованого виконання основних операцій у процесі створення і ведення кадастру; норми, стандарти і правила, технічні регламенти щодо виробництва інформаційних ресурсів, уніфікованої системи електронного документообігу для кадастрового обліку та обміну кадастровими даними.

Отже, кадастр ПЗФ має різні функції в галузі екологічних відносин та організації використання й охорони природних ресурсів територій ПЗФ. Ці різні функції й зумовлюють склад, зміст і порядок ведення кадастру ПЗФ. Очевидно, що існуючий порядок ведення кадастру ПЗФ не відповідає сучасним вимогам загальноприйнятого у світовій практиці *його поняття та сутності*.

Враховуючи, що Державний земельний кадастр України має ієрархічну схему, яка складається з трьох рівнів (загальнодержавного, регіонального та місцевого), на рис. 1 наведено логічно-смыслову модель ієрархічної структури та складових Державного земельного кадастру в Україні. Відповідно, кадастр ПЗФ повинен теж мати трирівневу систему і узгоджуватися з порядком ведення Державного земельного кадастру.

ВИСНОВОК

1. Кадастр природно-заповідного фонду ведеться в Україні відповідно до вимог Інструкції про зміст і складання документації Державного земельного кадастру територій та об'єктів ПЗФ України, затвердженої Мінприроди 16.02.2005 за № 67. Хоча інструкцією визначено склад документації кадастру територій та об'єктів ПЗФ, передбачено єдиний підхід до збирання відомостей і заповнення кадастрових форм територій та об'єктів ПЗФ, встановлено

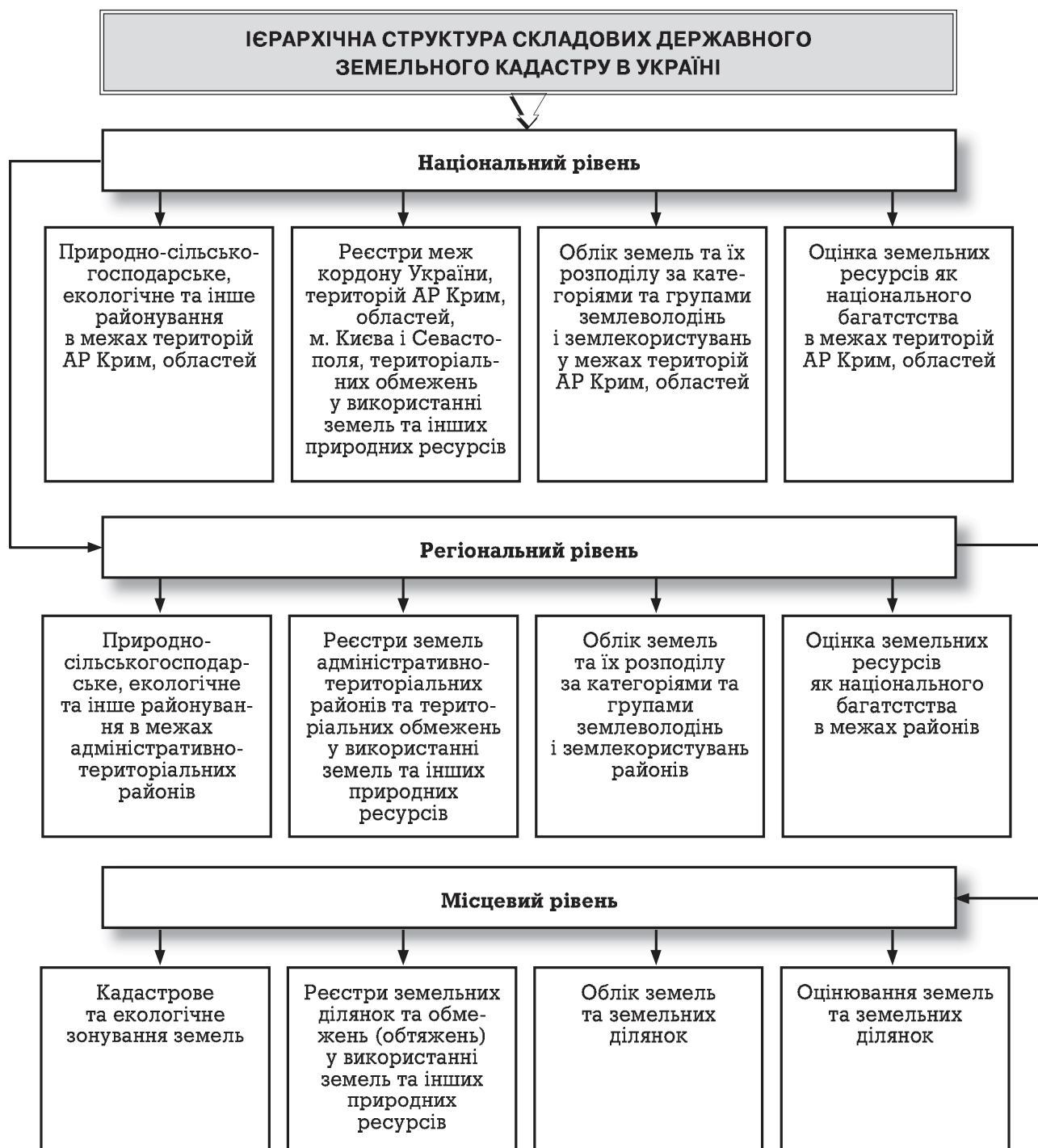

Рис. 1. Логічно-смысловая модель ієрархічної структури ведення Державного земельного кадастру

організаційні вимоги до ведення кадастру, але такий порядок ведення не відповідає вимогам узгодження з порядком ведення Державного земельного кадастру, який є базовим для інших кадастрів. Ця інструкція має відомчий характер і потребує приведення її змісту і порядку

ведення кадастру ПЗФ до норм прийнятого в 2011 р. базового Закону України «Про Державний земельний кадастр». Крім того, кадастрова документація щодо територій та об'єктів ПЗФ країни, яка опрацьовується відповідно до Інструкції, переобтяжена надмірною детальною

науковою інформацією, що ускладнює можливість користуватися нею.

2. Кадастр ПЗФ має різні функції в галузі екологічних відносин та організації використання і охорони природних ресурсів територій ПЗФ. Ці функції й зумовлюють склад, зміст і порядок ведення кадастру ПЗФ. Враховуючи, що Державний земельний кадастр України має ієрархічну схему, яка складається з трьох рівнів — загальнодержавного, регіонального та місцевого. Відповідно, кадастр ПЗФ повинен теж мати трирівневу систему і узгоджуватися з порядком ведення державного земельного кадастру.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Горбулин В.П. Без права на покаяння / В.П. Горбулин // Харьков: Фолио, 2009. — С. 259.
2. Тимочко Т.В. Проблеми функціонування природоохоронних територій в Україні та шляхи їх розв'язання. Виконання стратегії національної екологічної політики у сфері природно-заповідної справи: оцінка громадськості / Т.В. Тимочко // К.: ТОВ «Центр екологічної освіти та інформації», 2013 — С. 10.
3. Державний кадастр територій та об'єктів природно-заповідного фонду станом на 01.01.06 / Державна служба заповідної справи Мінприроди України. — К., 2006. — 311 с.
4. Виконання стратегії національної екологічної політики у сфері природно-заповідного фонду: Зб. наук. мат. до Комітетських слухань у ВРУ. — К.: ТОВ «Центр екологічної освіти та інформації», 2013. — 112 с.
5. Третяк А.М. Проблеми і практика нормування у галузі земельних відносин і землекористування / А.М. Третяк // Земельне право України — 2006. — № 4. — С. 53.
6. Варламов А.А. Земельный кадастр в зарубежных странах / А.А. Варламов, П.Ф. Лойко, С.А. Гальченко, И.В. Подкова // Под ред. А.А. Варламова. — М.: ГУЗ, 1996. — С. 14.
7. The Bogor Declaration. United Nations Interregional Meeting of Experts on the Cadastre, Bogor, Indonesia 18-22 March, 1996 [Електронне видання]. — Режим доступу: <http://www.geom.unimelb.edu.au>
8. Сидоренко В.Н. Земельный кадастр: зарубежный опыт ведения / В.Н. Сидоренко // М.: Экологическое право — 2013 — № 4 — С. 41–45.

УДК 332.2:330. 837

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЛАНДШАФТНО-ЕКОЛОГІЧНИХ КОМПЛЕКСІВ

Л.О. Шашула

*кандидат економічних наук, старший науковий співробітник,
провідний науковий співробітник*

ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України»

Н.М. Музика

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет «Львівська політехніка»

Визначено напрями інституціоналізації використання земельних ресурсів регіону. Запропоновано принципи впровадження неформальних норм, що сприяють розвитку ментальних установок формування ефективного власника, та визначено пріоритетні напрями механізму його інноваційно-інвестиційного забезпечення. Обґрунтовано інституціональне забезпечення функціонування системи ландшафтно-екологічних комплексів.

Ключові слова: інститути, національне багатство, ландшафтно-екологічний комплекс, кластеризація, районування, екологічна мережа.

Постановка проблеми. Актуальним є визначення інститутів регіонального рівня, що закріплюють позитивні зрушення реформування агросфери в рамках існуючих територіальних диференціацій у ланцюзі: власність — якісні ознаки земельного ресурсу — ландшафт-

но-екологічна збалансованість — управління. Акценти потрібно робити на виділенні пріоритетних питань політики раціонального землекористування на основі формування конфігурації інституціональних прийомів у рамках районів на обласному рівні.